

IV. 1
Kapsel.
Armfelt

Carl Godeling.

DEN DÖDE ÄLSKAREN.

KOMEDI I EN AKT

EFTER EN ENGELSK NOVELL BEARBETAD

AV

G. PH. ARMFELT.

ÅBO,

HOS J. W. LILLJA & CO, 1856.

Handwritten scribble

Gillas till tryckning: T. T. Renvall.

Den döde älskaren.

Komedi i 1 akt.

Personerne:

- HERR MEADOW, doktor 65 år.
- MARIE, hans pupill 18 „
- HENRY TORNCLIFF 23 „
- THERESE, Maries kammarjungfru 20 „
- JAKOB, Meadows trotjenare . . . 50 „
- BONDFOLK:

Händelsen tilldrager sig på Mr Meadows gods i Yorkshire.

Första Scenen.

En paviljong med glasörrar i fonden, en dörr åt höger, fönster åt höger, en dörr åt venster, i fonden synes en trädgård. — En soffu, stolar, skrifbord med skrifmaterialier etc.

HENRY (*förklädd till bonde*).

En rätt egen idé och isynnerhet rätt romantisk! det är nu 8 dagar sedan på dagen, sen jag kom hit . . . antagen som trädgårdsdräng . . . hvad var att göra? heldre uppoffra hvad man kan, än att vara skiljd från den man älskar. Ack- ja! nu

får jag se Marie alla dagar, tala med henne, försäkra henne att jag älskar henne. Men detta kan ej räcka länge, jag kan ju blifva upptäckt; hvad är då att göra, då vore allt förloradt! Therese är en bra flicka, hon har fiffiga planer, men tyvärr svåra att utföra.... Huru rysligt är det ej för en ung flicka att vara fångad som en fogel i en bur, och jemnt vara vaktad af den gamle girige förmyndaren, som är så rädd att mista sitt rof, det han sjelf ej har en timmes lugn. (*seende på sina kläder*). Denna förklädnad är ej till min fördel, men hvad vill man göra. Jag fruktar ingen mer än gamla Jakob... ty han är mig ständigt i hälarne och grälar.... Är lyckan god, är han här i rappet, ty han har beslutat att hafva ett vaksamt öga öfver mig. (*han närmar sig fönstret*).

Andra Scenen.

JAKOB. HENRY.

JAKOB.

Är han int' här nu igen och hänger?

HENRY (*förställande sin röst*).

Jag? jag städar ju, ser int' Jack dä!

JAKOB.

Är det trädgårdsdrängens göra att städa, tror han, men han skäms ej att njuta lön och föda...

och vara lat.... när man är ung skall man vara rask och tilltagsen och ej rädd om sina hvita händer, ja ja, nog har jag ock haft fina händer i min ungdom.

HENRY.

Åh, hvad pratar Jack, har jag fina händer, en bonde från Yorkshire har inte fina hvita händer.

JAKOB.

Jo, har han sä, när han är en lätting. Ut på dörrn och arbeta; deri gjorde han bättre, kära John, än att stå här och jemt se på Theresa och miss Mary. (*Henry går*).

Tredje Scenen.

JAKOB, sedan THERESA.

JAKOB.

Joho men! så der fick man ej göra när jag var ung; men nu för tiden är det helt annat, nu veta de nog att spara på lön och bli gamla lättingar. Ja, så trågen jag än varit, har jag dock ej kunnat arbeta i hop åt mig så mycket att jag haft råd att gifta mig.... och nu.... är jag redan lite gammal. Nog ser jag gerna på Theresa, men hon är tiden lik; hon är galen efter dem som ä unga och som föra grant språk på tungan. Se der kommer hon....

Den döde älskaren.

THERESA.

God morgon, Jack . . . har ni sett till John . . . ?

JACK.

Nej . . . (*förargad*) Alltid frågar ni efter honom . . . Jag tror någonting, jag . . . som jag inte vill tala om . . . men som . . .

THERESA.

Hvad tror ni då, kära Jack? bara galenskaper, det är jag säker på . . . Ingalunda må ni tro att jag skulle tänka på John, en så'n bondtölp från rama bondlandet.

JACK.

Jag trodde bara så . . . tänker ni på någon annan då, vackra Theresa? (*han närmar sig Theresa*).

THERESA (*leende*).

Det kunde väl hända, det!

JACK (*upplifvad*).

Får jag gissa: är det grannens Thom eller långa James?

THERESA.

Nej, nej ingendera . . . han är här i huset, den jag tänker på.

JAKOB.

Då är det trädgårdsmästaren?

THERESA.

Han är ju gift med Meggy.

JACK.

Det må väl aldrig vara vår gamla husbonde heller.

THERESA (*skrattande*).

Nej, nej! Nå så dum du är . . . gissar du ej nu då?

JACK (*förargad*).

Nej, om inte ni precis menar . . . mej . . . men det kan jag väl ej tro; ni har ju allt sen ni kom hit i huset för 5 år sedan, visat mig ett riktigt förakt. Dock har jag märkt att ni varit mera mild dessa sista 8 dagarne, det förundrade mig visst, men jag trodde att det var för Johns skull, men nu vet jag att ni ej tycker om John, utan att . . .

(*herr Meadows röst utanföre*).

MEADOW.

Jack, Jack!

THERESA.

Gå, gå, för all del; ty husbonden är ej vid godt lynne i dag . . . (*han går åt fonden*) Var sen i trädgården, ty jag har någonting att säga åt er.
(*Jack nickar och går ut*).

Fjerde Scenen.

THERESA (*ensam*).

Usch, jag blef redan helt rädd för gubben; tänk om han hade friat! Men hvad är att göra, han måste vara med i min komplott, jag måste vinna honom, kosta hvad det vill . . . min plan måste lyckas, och den skall äfven lyckliggöra min go-

da miss Mary Ja, om jag äfven skulle uppoffra min frihet Jag, jag ger min hand åt Jack, endast allting lyckas. Här står jag likväl och pratar bort min dyrbara tid! innan aftonen måste allt vara gjordt allting! Men se der miss Mary

Femte Scenen.

MARY och THERESA.

THERESA.

Se, miss Mary! jag är så nöjd i dag men ni får ej visa er så ledsen, hvad går åt er? har er förmyndare?

MARY.

Nej, jag har ej sett honom i dag, men han har skrifvit mig till han vill i qväll dricka thé med mig här i paviljongen. Hvad skall jag göra? han vill, säger han, tala med mig om min framtid. Allt är då förloradt. *(hon gråter).*

THERESA *(glad)*.

Var ej ledsen, goda miss var glad; ja, var förtjust jag har just uttänkt huru jag kunde få doktorn att intaga sitt thé här nere. *(hon hoppar och dansar)* Var glad, var glad! vi lyckas får ni se. ödets skickelse hjälper oss; hvar är doktor Meadow?

MARY.

Han är på sin promenad åt dammen

THERESA.

Nå väl, jag hastar ut för att uppsöka herr Henry eller John, hvilkendera ni vill sedan komma vi hit, och så meddelar jag min till hälften redan uppgjorda plan

MARY.

Jag fruktar att Jakob skall

THERESA.

Var ej rädd jag har gifvit honom ett svagt hopp om min hand. Nej, låtom oss ej förlora tiden *(hon springer ut)*.

Sjette Scenen.

MARY, sedan HENRY.

MARY.

En märkvärdig flicka, den der goda Theresa, hon kan allt, hon vill allt göra för mig. Min förmyndare hatar Henrik och jag får ej gifta mig med någon utan hans tillstånd ty så lyder min faders testamente. Ack, men jag ser intet hopp! Min förmyndare har, Gud vet hvad för planer med mig, jag är säker på att jag skall dö här, begrafven i detta gamla ruckel, omgifvet af höga murar ensam med en grym, girig gubbe, som en gång i månaden låter mig fara utom

murarne . . . och det är den dagen då han sitter och räknar sina skatter . . .

(Under tiden smyger sig Henry sakta bakom Mary och kysser hennes axel).

MARY.

Ah, det är ni Henry!

HENRY.

Mary, jag har ej sett er på en hel timme och då fingo vi knappast en minut samtala med hvarandra.

MARY.

Tänk om allt går illa, om ni blir upptäckt, så få vi aldrig mera se hvarandra, det vore rysligt.

HENRY.

Lugna er, Theresa har gifvit mig hopp . . . hon samtalar som bäst med Jack för att vinna honom på vår sida. Jag har genom henne lofvat honom 50 pund och en bröllopsdrägt.

MARY.

Ah! jag ger honom gerna andra 50 pund, men säg mig hvad har Theresa sagt er . . . Mätte hon blott ej göra någonting ondt åt min förmyndare.

HENRY.

Hon har ej upplyst mig om någonting, hon kommer hit om en stund och då få vi hvar och en vår röle att utföra.

MARY.

Om nu hennes plan misslyckas . . .

HENRY.

Så . . . skulle . . .

MARY.

Så . . . nå väl . . . ?

HENRY.

Nå väl, då taga vi flykten tillsammans, jag har tillräcklig förmögenhet för oss båda och min mor skall emottaga oss . . .

MARY.

Aldrig, Henry . . . jag skulle aldrig ingå derpå; jag älskar er för mycket och jag vore en däre om jag lemnade hela min förmögenhet åt en girig gubbe, som ej vill annat än sjelf få mina pengar.

HENRY.

Men . . .

MARY.

Ah! det finnes väl lagar i England; skall man tvinga mig att blifva herr Meadows hustru; aldrig! nej, men jag vill ej heller bo och lefva *(med barnslighet)* med edra tillgångar, då jag sjelf har förmögenhet . . .

HENRY.

Der kommer Theresa. *(De gå båda emot henne).*

Sjunde Scenen.

DR FÖRAN och THERESA.

(De gå alla tre fram på scenen. HENRY kastar sig i soffan).

HENRY.

Förlåt miss Mary, jag sätter mig.

THERESA.

Sätt er herr John.... genera er ej för oss, snart får ni sitta hela dagen i er soffa utan denna förklädnad.... ja, allt går bra.... lyckas allt är jag lika stolt som Columbus öfver sitt Amerika....

MARY.

Nå, låt oss höra!....

THERESA.

Förlåt, miss Mary, men jag säger er ännu ingenting. (till Henry) Jack tackade er och bad mig framföra för er sin ursäkt för sin näsvishet i morse.... Han tordes ej följa mig hit.... Jag ville det ej heller, emedan han nu får hålla vakt här utanföre.... Nå väl, nu till rölerna.... ni, miss Mary, dricker thé med er förmyndare, ni säger honom några förbindliga saker och ställer så till att detta fönster står öppet (hon pekar på fönstret åt höger) och ni herr Henry, ni tar er bössa, hvilken likasom doktor Meadows, är laddad med löst krut, och ni går i trädgården.... der ni väntar min signal för aflossandet af skottet.... Vidare

behöfver ni nu ej veta.... Adieu, jag går till Jack för att be honom hitkalla de nödiga personerna för eder vigsel.... pastor Korley och notarien Benow.

MARY.

I sanning, jag förstår ej detta.

HENRY.

En gåta.

THERESA.

Gör som jag har bedt er.... annars svarar jag ej för följderna....

MARY.

Du vet att vi göra allt för vår lycka.

HENRY.

Allt.... jag lyder blindt, det vet du nog Theresa.

THERESA.

Tyst, det är vår hjelte, den gamle doktorn... (hon höjer sin hand) Lätom oss rymma fältet.

(Mary går åt höger — Theresa åt venster).

Åttonde Scenen.

HERR HENRY och DR MEADOW.

MEADOW

(klädd i en gammalmodig frack, stora runda glasögon, knäbyxor, strumpor och skor, skallig, snusdosa och blårutig näsduk, kräs och manschetter).

En gränslös promenad, en herrlig dag, något

qvaf.... en faslig hetta för att vara i oktober månad, kanske det blir oväder.... horisonten är så röd och mulen.... John, ett glas vatten.... har du sett miss Mary...?

HENRY.

Nej, herr doktor, inte sedan i morse (*slår i ett glas vatten och bjuder doktorn*).

MEADOW.

Jaså, int' sen i morse, nå såg du om hon då läste ett litet bref på gult papper....?

HENRY (*afsidet*).

Jag har ej märkt det; men jag hörde att gubben skrifvit henne till. (*högt*) Joo! och hon kyss-te pappret.

MEADOW.

Verkligen, och det såg du, John, med egna ögon....

HENRY.

Jo men.... och så hastade hon att plocka de sista höstrosorna....

MEADOW.

Det är bra! jag är förtjust.... säg att man serverar mitt thé redan kl. $\frac{1}{2}$ 7; säg att man hemtar frukter af de finaste sorter.... Ah! medan jag talar om frukter, så mins jag att jag ernar låta påspika en kungörelse att 5 livres utbetalas åt den, som upptäcker hvem som bestulit våra Persicoträn. Vänta, jag skrifver den genast

(*han skrifer*). Gå! säg Theresa att allt skall vara färdigt.... att 2 théskedblad thé sättes i thékannen, inte mera, hör du det....

(*Henry bugar och går*).

Nionde Scenen.

MEADOW ensam.

Jag kan då hoppas, denne tölpaktige Yorkshiraren har ändå lite begrepp, han har sett henne kyssa brevet, han har sett henne plocka de sista höstrosorna åt mig.... Mary är en god flicka, hon har vuxit upp under mina ögon, hon har ej haft några falska vänner omkring sig, hon har ej njutit dessa förstörande stadsnöjen, hon anar ej att hon är en af Englands rikaste arftagerskor. Jag gör henne lycklig, jag är väl den enda som kan ega anspråk.... som.... Men jag har en rival, en rival som jag dock snart kan undanrödja.... jag ger ej mitt bifall.... hvad är då att göra, ingenting.... förmögenheten är min.... den der herr Torncliff känner mig, mitt hat till honom är känt i hela nejden och Mary är väl bevakad af både Jack och Theresa.... Tillochmed John har fått sina tillsägelser.... Jag lugnas dock; Jakob omtalade att min rival rest på en tid till London.... Men hvad som göres, skall göras

snart; tiden är dyrbar.... Kanske allt lyckas i afton. Vädret är regnigt, desto bättre, regnet utesluter alla besök.... (*han går ut genom dörren till höger*).

Tionde Scenen.

THERESA och JACK

(*bärande ett bord med thekök och fruktkorgar*).

THERESA.

Så der. Ja, min goda Jack.... Allt går bra, vädret tyckes hjälpa oss, allt är till vår fördel....

JACK.

Theresa, du är en listig qvinna, och du vågar mycket. På det hela taget, är det väl ej så farligt att skrämma en gammal narr, som vill göra sig löjlig; det blir ett puts, en lexa blott, en gammal 65-årig gubbe, som gör sin kur för en 18-årig flicka.

THERESA.

Du tycker som jag.... jag tål ej kära gubbar....

JACK (*afsidet*).

Jag är på det 51:sta, det är väl ej mig hon menar....

THERESA (*ser på sin klocka*).

Klockan är sju,.... är Bull uteläppt så att vi få den gamla hunden att skälla, det blir din sak, Jakob, den skall skälla utanför detta fönster.

(*hon går*).

Elfte Scenen.

JACK, sedan MEADOW.

JACK.

Min herre är en narr, det har Theresa nu tydligt bevisat och jag inser det väl. Jag har ingen högre önskan än att se vår stackars miss Mary tillhöra den gode herr Torncliff. Det blir en förändring i vårt alldagliga. Jag ser det gerna, ty jag får mig en söt hustru.

MEADOW

(*som åhört de tre sista orden*).

En söt hustru. Ja, du har rätt, en skön hustru som skall förljusva mitt lif.... Vill den Högste, så äro vi inom 24 timmar förenade.

JACK.

Om den Högste vill.... ja.

MEADOW.

Jack! gissa till min sällhet.... hon kommer hit om en stund, ett möte som blir likasom en solglimt i min varelse.

JACK.

En solglimt!.... Der ute ser det annorlunda ut, åskan dånar på afstånd, regnet faller i stört-sjöar; vi få en grym natt.

MEADOW.

Mätte du spä osant, min gamle vän.

JACK (*afsidet*).

Gamle! jag är 14 år yngre än han....

MEADOW.

Du blir allt äldre och äldre, du har betydligt åldrats på detta sista år.... Jag tror minsann, att jag ser yngre ut.

JACK.

Väl möjligt, (*afsidet*) men föga troligt.

MEADOW.

Jag är vigilant, (*han dansar*) jag kommer ännu ihåg menuetten som dansades vid kung Georges hof.... jag ser ej ut för mer än 5 och 40 år.... eller huru tycker du, Jack?

JACK.

Åja, så der omkring, (*afsidet*) han prutar ej af så lite....

MEADOW.

Du ser nedstämd ut! har Theresa gifvit dig korgen.

JACK.

Inte precist....

MEADOW.

Men ett afslag så der fint, jag förstår, som fruntimmer kunna gifva. Men ser du, det är skillnad emellan oss.... du är knarrig, snål, misstänksam, rädd.... och det kan inte ett fruntimmer, sådant som Theresa, tycka om. Jag.... vill synas ridderlig.... ädel, god, gifmild, stolt; alltnog, jag har i mina dagar fängslat mer än en qvinna.... Men får jag gifva dig ett råd.... vill du hafva af mina lifsdroppar, tala ej om för

någon.... jag skall ge dig af dem och af min aromatiska salva, den föryngrar obeskrifligt.

JACK.

Jag blefve ju en narr, om jag skulle....

MEADOW.

Bara prat; huru, en narr....? är man en narr när man söker behaga.

JACK.

Men betänk, jag är öfver 50 år och tar Theresa mig, så gör hon det utan lifsdroppar och salvan, som ej skulle föryngra mig.

MEADOW.

Hm.... ser jag ut som jag vore 65 år.... Nej, visst inte.... och det, tack vare lifsdropparna och den aromatiska salvan.

Tolfte Scenen.

De FÖRRE. Miss MARY.

MARY.

«Och det tack vare lifsdropparna och den aromatiska salvan».... hvad vill det säga min förmyndare?

MEADOW (*afsidet*).

Den lilla djefvaln, hon har lyddats. (*högt*) Jo! ser ni miss Mary, jag förebrädde gamle Jack som.... nyttjar sådana der saker.... jag sade att han ser så gammal ut, tack vare....

MARY. *(Högt)*
Lifsdropparne och den

MEADOW.

Ja, ja, . . . hm, det är så, ja . . . ja, hm . . .

MARY.

Ni har rätt, mycket rätt, jag trodde ej, kära Jack, att du skulle vara en sådan narr, *(Meadow gör en min)* låt bli med det *(scende på Meadow)*, ty då får du aldrig någon flicka att bli kär i dig . . . men se här min förmyndare, en bukett af de sista sommarrosorna!

MEADOW *(afsides)*.

John hade rätt, hon kysste mitt bref. *(högt)*
Tack, ädla Mary, ni skall ha dem igen tusende-
falt *(han kysser hennes hand med tragiska åtbörder)*.

JACK.

Jag får aflägsna mig . . . ?

MEADOW.

Gå, gå! vi behöfva dig ej

MARY.

Akta dig för lifsdropparna . . . och smörjan, ty
dem hata vi qvinnor.

(Jack går).

Trettonde Scenen.

MEADOW och MARY.

(Meadow ber Mary sitta i soffan, sätter sig sjelf på en stol bredvid henne, hon serverar thé och han bjuder frukter).

MEADOW.

Att så här dricka thé tillsammans i allsköns lugn och ro, ger förtroende . . . man likasom närmar sig hvarandra *(han makar sin stol närmare soffan)* . . . det är likasom en vänskapsbetygelse . . . I Indien dela de sitt salt åt en fremling och de blifva vänner. Här i England bjuda vi vårt thé . . . *(han räcker henne handen)* . . . Mary . . .

MARY.

Min förmyndare! *(hon låter honom taga sin hand)*.

MEADOW.

Om ni kunde förstå mig, om jag vore förstådd, om ni skulle känna mig rätt, om ni skulle kunna uppfatta . . . en mans . . . nej, mina sanna, varma känslor. De komma från ett moget och erfaret hjerta; om jag kunde säga till mig sjelf: Hon liknar ej dessa qvinnor . . . dessa qvinnor, som endast fästa sig vid en mans yttre och hans . . .

MARY.

Och hans ålder!

MEADOW *(fallande på knä)*.

Ack, om du visste, sköna flicka, hvilka grymma tärande passioner här innebo! *(han visar på sitt platta bröst)*.

Den döde älskaren.

MARY (*uppskrämd*).

Men min goda förmyndare, jag har ju visat er all möjlig aktning . . . har jag ej varit tillräckligt förekommande emot er?

MEADOW.

Visserligen . . . Aktning, ett förekommande sätt m. m., det är bra, men det är ej det jag menar, förstår ni mig ej . . . jag talar om min kärlek! Har aldrig ert inre hvískat till er om en sådan känsla för mig. Ni svarar ej . . . således? . . . (*afsidet*) Hon vill pröfva mig, hon vill se huru mycket jag vill våga . . . (*högt*) Nå väl! blicka då med medömkan på er slaf, som för edra fötter nedlägger allt . . . sitt lif . . . sitt hjerta . . . sin . . .

MARY (*leende*).

Sin rikedom!

MEADOW.

Nej! nej inte förr än vi blifva förenade. O, sköna qvinna! jag får då hoppas? (*han kysser båda hennes händer*).

MARY (*förskräckt, afsidet*).

Ah! Therese, har du då öfvergifvit mig . . .

MEADOW.

Jag öfvergifvit dig? Aldrig! nej du min Tusensköna.

(*Ett skott höres . . . jemmerskri, hundskall, Therese rusar in*).

Fjortonde Scenen.

DE FÖRRA. THERESA.

THERESA.

Doktor! Ack, jag dödas! jag är död! hjälp mig, . . . (*Mary går till henne*).

MEADOW (*på knä*).

Hvad står på? förklara dig . . . fort, fort . . .

THERESA.

Mord, mordbrand! Elden är lös, tag fast tjuften.

MEADOW.

Hjelp mig! (*Mary och Theresa hjälpa honom*). Hvad står på, min Gud!

THERESA.

Ack, min kära husbonde . . . jag dör af rädsla. Uti trädgården finnes en tjuf . . . jag såg till och med flere, stora som jättar, som vilja tror jag mörda oss allesamman. Ni bleknar. O, jag visste väl att ni skulle bli rädd.

MEADOW.

Jag rädd? . . . Jakob . . . hvad är att göra. (*han går af och an*) Är jag rädd, sa du? nej, nej! Jakob . . . John . . . Will . . . ingen kommer . . . (*Therese och Mary närma sig hvarandra och vilja utbrista i skratt*).

THERESA.

Det är rätt . . . ropa, kanske blifva de räd-da . . .

MEADOW.

Jakob, Jakob! (tittar hemskt åt fönstret).

MARY.

Skjut i skocken, skottet skall skrämme bort dem.

Femtonde Scenen.

DE FÖRRA. JACK (med en bössa på axeln).

MEADOW.

Det finns ett röfvarband i trädgården, Theresa har räknat öfver 20 (han går allt fortfarande af och an) Jack, räkna dem huru många äro de?

JACK (går till fönstret).

Ah, se der! . . . der är en längre en

MEADOW (stagnar plötsligt).

Ah, min Gud!

MARY (lätsar rädsla).

Beskydda oss, min förmyndare; öfvergif oss ej (hon fattar hans ena frackskört).

THERESA.

Rädda oss, gode husbonde! (hon tager i andra skottet).

MEADOW.

Ja, ja! jag är inte rädd. Skjut du, Jakob

JACK (lätsar vara rädd).

Jag har ej mod, han ser grym ut; ni, som ej är rädd, ni, som varit bataljonsläkare och sett krut (Jack ger honom bössan och ställer sig bakom

honom). Se han smyger här vid muren han är nu vid hvita rosenbusken. (De skuffa alla tre Meadow i ryggen allt närmare och närmare fönstret).

MEADOW.

Jag skjuter ej; hu, människoblod

THERESA.

Jag är rädd och vågar ni ej försvara mig, så rymmer jag till trädgårdsmästaren (hon springer ut).

JACK (halfhögt).

Gubben är rädd!

MEADOW.

Är jag rädd . . . ? Nehej

MARY.

Nehej, ni skjuter nog. (Meadow lyfter sakta bössan, skjuter och faller sjelf omkull).

JACK.

(hjelpande honom i länstolen).

Bra träffadt, skottet har gått genom hufvudet . . .

MEADOW (synligt).

Är han död? O, himmel, ett brott!

JACK.

Visserligen! se nu bära de honom i röda lusthuset

Sextonde Scenen.

DE FÖRRA. HENRY, sedan THERESA.

HENRY.

Ha, hvad har blifvit gjordt? Hvem har skjutit . . . ?

ALLA, utom Meadow,
(pekande på Meadow).

Han!

JOHN eller HENRY.

Min husbonde? nå väl ni har mördat!

ALLA.

Hvem?

HENRY.

Herr Henry Torncliff, han som gjorde sin cour
för miss Mary (seende på Mary).

MARY (dignande i soffan).

Ha!

MEADOW.

Är det möjligt; nej du har sett miste, det kan
ej vara möjligt!

HENRY.

Jo thyvänn! Han hade för att se miss Mary,
klifvit öfver muren . . . och Bull, som var ute bör-
jade skälla . . . (Henry går).

MEADOW.

Det var fasligt! men jag lugnar mig . . . Ja, jag
lugnar mig, jag tog honom för en tjuf, och så-
som egare af denna trädgård hade jag rättighet
att skjuta på honom . . . Ja! jag är glad deröf-
ver, ty nu kan han ej mera förolämpa er, miss
Mary . . .

THERESA (kommer in).

Min arma husbonde, huru frälsa er? De vilja
redan i natt gripa er!

MEADOW.

Mig? Gripa mig, hvad vill det säga? tala!

THERESA.

Nå väl . . . de säga att ni skjutit honom med
flit . . . att ni hatat honom och att detta hat och
er svartsjuka bragt er till detta fortviflade beslut.

JACK.

Stackars husbonde! . . . Om jag ändå kunde
rädda er . . .

THERESA.

Men lyckas ni ej, så få vi se er i jern; ja, kan-
ske få vi se er i galgen.

MEADOW.

Jag är redan i jern; jag hänger redan. (hans
hufvud sjunker mot bröstet).

JACK.

Sch, kom, lät oss gå.

THERESA.

Han sofver!

MARY (ängsligt).

Kanske dör han! . . .

(De gå).

Sjuttonde Scenen.

MEADOW . . . sedan THERESA och JACK.

MEADOW (ensam sofvande).

Mary . . . jag hänger . . . älskade skjut! Paff . . .
han dog . . . den döde Henry . . . Mary . . . ni vet
ej att ni eger 200,000 pund, hvilket lyckligt till-
fälle . . . skjut säkert . . . se så, han dog . . . nej
hon kysser min hand . . . älskade skjut! skjut . . .
rädd, nej! . . . Riddare Mary (han vaknar). Ha, en

dröm blott; jag har sofvit middag.... thébordet är redan dukadt.... Ah, min Mary, det var om henne jag drömde, men hvar äro de alla.... jag tyckte jag såg Mary, så vacker som brud!....

(Therese synes med Jack i fonden).

JACK.

Han sofver!

THERESA *(kommer fram)*.

Sof olycklige! *(hon höjer sin hand i luften)* Jag går till kapellet der lamporna redan brinna och döds-messan snart skall sjungas.

MEADOW.

Det var då ej en dröm, en grym sanning! Jack, Jack!.... *(Jack närmar sig. Theresa går)*.

JACK.

Arme husbonde!

MEADOW.

Jag kan då ej räddas! eller hvad tror du? Kanske man ej skall dömma mig så strängt.

JACK.

Thyvårr, alla de som sitta i Jury'n äro edra o-vänner, döm sjelf, John Masson, som ni lät fängsla för det han tagit några äpplen, som voro fallna på marken. Will Kartly, som ni lät plikta emedan han fällt en hare i er park, en bit mat åt hans arma hustru och barn; James Turff, som ni lät fängsla för det han ej genast betalade sitt lilla arrende.... Robert Steel, som ni....

MEADOW.

Upphör, upphör; de vilja hämnas....

JACK.

En möjlighet finnes.... men....

MEADOW *(rusar upp)*.

Inga men, tala, rädda mig!....

JACK.

Man har ännu ej tagit ut den döde för att undersöka hans sår.... Vill ni följa mitt råd... så kan allt kanske hjälpas.... endast en ringa summa som erlägges.... Vill ni gå in på mitt förslag?

MEADOW *(nickar stumt sitt bifall)*.

JACK.

Nå väl; allt är nu, som ni ser, emot er, ty man tror att ni mördat mr Torncliff af hat och ej af våda. Man känner att ni förbjudit honom ert hus, och detta ökar misstankarne.... Men, ser ni, skulle ni kunna bevisa att ni ej hatade honom, utan tvärtom att ni ståt i vänskapligt förhållande till honom, så förfaller ju hela saken, emedan det då kan vara af våda ni ihjalskjutit en kringstrykande, en tjuf!

MEADOW.

Men huru kan jag bevisa att jag ej varit i ovänskap med Henry? *(Theresa inkommer)*.

JACK.

Nå väl, tag detta papper och skrif hvad jag nu dikterar, det är af ingen fara för er.... det är ju den aflidne som får det. *(Meadow sätter sig vid*

bordet, Jack dikterar) «Min älskade Torncliff, jag väntar er alla dagar, dröj ej länge; jag ger er mitt bifall, mitt samtycke och min välsignelse till er förening med Mary. Kom snart, och i väntan på er ankomst tecknar jag mig er uppriktige vän, Frank Meadow, Läkare vid Yorkshire hospital» Är det färdigt nu, så date-rar ni det, som om det vore skrifvet för en par, tre dagar sedan

MEADOW.

Men om

JACK.

Som ni vill, rif sönder det då, men begär ej heller min hjälp

MEADOW.

Nej, nej fortfar, hvad är att göra

JACK.

Nå väl! *(han tager papperet, viker det i fyra delar)* Se så, Theresa, smyg dig uppför kapelltrappan in i lilla rummet, här har du den falska nyckeln, smyg in brefvet i hans västficka Sen må de gerna komma, då finnes ju pappret som bevisar allt, och ställer allt till rätta.

MEADOW.

Gamle vän, se till att det må lyckas! sedan allt gått lyckligt, så firar jag mitt bröllopp ... Och åt er hvardera gifver jag 25 pund st.

THERESA.

Jag känner på mig att här blir bröllopp i huset; ja, tillochmed tvenne

MEADOW.

Du lilla skalk!

JACK.

Nej, kom Theresa, vi gå nu med brefvet; låtom oss gå sakta. *(de gå.)*

Adertonde Scenen.

MEADOW ensam.

MEADOW.

En sten har fallit från mitt hjerta! Aldrig mer skall jag skjuta någon men kanske allt var en skickelse af ödet Mary fick en större tanke om mig, hennes hjerta är dessutom fritt, hon tyckes ej heller mycket sörja den hädangångne ... på det hela är det en lycka att allt gått, som det gått Mary blir gift och och älskaren är död! ... *(han går åt fönstret)* Kapellet är ekläreradt. Man begrafver honom kanske Hvad ser jag? *(han faller i sin länstol)* Var det Torncliffs välnad? Ha, han gick ut från kapellet, han kommer hit för att förebrå mig! Oh!

Nittonde Scenen.

MEADOW *(sittande i en länstol)*, TORNCLIFF *(klädd i svart ledande)* MARY *(klädd som brud)*, JACK och THERESA *(högtidsklädda: efter folk med armljustakar; en notarie och en prest synes i hopen).*

MEADOW.

Min Gud, den döde älskaren!

JACK.

Lifslifvande! min gamle husbonde.

MEADOW.

Han är ju död!... Gud vare lof att han lever, jag är då ingen mördare.

JACK.

Nej, tvärtom har ni gjort hans lif ännu kraftigare än förut....

MEADOW.

Men säg mig, är ni verkligen Henry Tornclyff?

HENRY.

Till er tjänst, jag är Henry.

MEADOW.

Och ni miss Mary, hvad gör ni vid hans sida, bort! Akta er, hans är död! Miss Mary Mortimer ni lyder ej; Nå väl, jag befäller er gå, akta er för honom....

MARY.

Herr doktor, numera lemnar jag aldrig min döde älskare, ty han är min man; för en timme tillbaka sammanviges vi i kapellet.

MEADOW.

Ha! en list, en komedie, en usel komedie har man då spelt med mig!... Men hvar är den der John, som berättade mig att jag var den som skjöt Tornclyff. John! din usling, hvar är du?

HENRY.

(sättande på sitt hufvud en gammal peruk och härmande Johns stämma).

Till er tjänst, husbonde!

MEADOW.

Ha, förräderi! Ni var min trädgårdsdräng och jag, som... ni har varit här hela 8 dagar! Jag är således gjord till narr af alla omkring mig, men vänta, det är ej slut ännu.... Jag skall vädja till lagen.... till Drottningen, om det gäller.... Ni är gift, det är bra min pupill, men det har skett utan mitt tillstånd, således.... är er förmögenhet min. *(han tager fram testamentet, läser)* § 3. Min dotter, miss Mary Mortimer, eger ej sjelf göra sitt val, utan skall hon derom underrätta sin förmyndare, som eger afslå eller tillstyrka hennes förening.... Skulle min dotter ingå ett äktenskap, som strider emot detta testamente, är hon arflös och tillfaller då min förmögenhet min redlige och aktade vän, doktor Frank Meadow, skulle åter.... *(afbrytande sig)* det är nog.... Ni hör, miss Mortimer, och ni förskräckliga menniska, att detta äktenskap skett emot testamentets ordalydelse. Ja! jag förklarar här helt högt att miss Mary, eller nu mera lady Mary Tornclyff är gjord arflös....

HENRY.

Stilla er!... ni minnes kanske ej att jag har ert skriftliga tillstånd till denna förbindelse.

MEADOW.

Det ville jag se! Det är omöjligt, emedan jag aldrig gifvit det; visa det om ni kan.

HENRY

(upptager ett papper och läser högt).

«Min älskade Tornclyff, jag väntar er alla dagar, dröj ej länge, jag ger er mitt bifall, mitt samtycke och min välsignelse till er förening med Mary; kom snart, i väntan på er ankomst tecknar jag mig er uppriktige vän, Frank Meadow.... Läkare vid Yorkshire hospital.» Känner ni igen det?.... Häraf ser ni således att allt skett lagligt och riktigt.... Mary ville aldrig gå in på något giftermål utan ert samtycke, som nu detta såg omöjligt ut, så förenade vi oss.... och....

MEADOW.

En list! jag var en däre, som lät narra mig.

THERESA.

Men kom ihåg, det finnes många som välsigna er.... Äfven min man och jag.

JACK.

Ja, ja! ty utan denna lilla list hade Theresa aldrig gifvit sin hand åt mig.... Ni har ej förlorat gode husbonde.... jag bedrog er, men det var för att hindra er från att göra er löjlig.... Ser ni, unga flickor älska ej lifsdropparna och den aromatiska salfvan.... Theresa vet att jag ej nyttjar dem, och dessutom ej är så särdeles gammal.

MEADOW.

Haf medlidande! Store himmel, nu skola alla menniskor skratta och peka finger åt mig.

MARY.

Nej, nej, ingen skall göra det! Jag glömmer aldrig huru god ni varit emot mig, och jag kan aldrig tacka er som jag borde.... Gif oss er välsignelse och vi skola blifva så lycklige. Glöm.... att ni ville hafva mig till hustru, anse er för min far, mig för er dotter; och ni får se att hvarken Mary eller hennes man nånsin skola öfverge er på gamla dagar....

MEADOW *(rörd).*

Mary.... Henry.... jag välsignar er.... jag märker nu att jag är gammal.... jag rörs så lätt till tårar.... Jakob, Theresa.... jag välsignar er äfven.... ni har frälst gubben från en löjlighet. Tack, gode vänner.... ni få ej lemna mig....

HENRY.

Nej, vi blifva gerna hos den, som skapat vår lycka....

MARY.

Hos den, som vi alla skola älska....

MEADOW.

Tack, tack!

THERESA.

Var blott ej rädd för «Den döde älskaren.»

Rideaun faller.